

8.3.2004

2691/4/02

Ratkaisija: Oikeusasiamies Riitta-Leena Paunio

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Juha Niemelä

SOSIAALIKESKUKSEN MENETTELY LAUSUNNON ANTAMISESSA

1 KANTELU

A arvosteli 7.11.2002 oikeusasiamiehelle osoittamassaan kirjeessä Turun työvoimatoimiston ja Turun sosiaalikeskuksen menettelyä työttömyysturva-asiassaan.

A:n mukaan Turun työvoimatoimisto ja sen työvoimatoimikunta ovat mielivaltaisesti pitkittäneet hänen työttömyysturva-asiansa käsittelyä viivyttämällä lausunnon antamista Kansaneläkelaitokseen.

Turun sosiaalikeskus on puolestaan A:n mukaan kieltäytynyt antamasta hänelle lausuntoa sosiaalisista ja taloudellisista oloista. Kun myöskään yhteydenotto sosiaalijohtajaan ei ollut tuottanut vausta, kertoo A jättäneensä hakematta muutosta työttömyysturvalautakunnan 3.9.2002 antamaan takaisinperintäpäätökseen.

---

3 RATKAISU

3.1 Turun työvoimatoimiston menettely

Turun työvoima- ja elinkeinokeskuksen lausunnosta käy ilmi, että Turun työvoimatoimiston osalta kyse on marraskuussa 1998 tapahtuneesta työvoimapolitiittisen lausunnon antamisesta, josta eduskunnan oikeusasiamies Riitta-Leena Paunio on jo antanut ratkaisunsa 26.2.2001 (Dnro 773/4/99). Ratkaisussaan hän katsoi, että työvoimatoimikunnan lausuntojen antamiseen käyttämät ajat olivat liian pitkiä. Oikeusasiamies saattoi käsityksensä työvoimatoimiston tietoon.

Samassa yhteydessä oikeusasiamies otti omana aloitteenaan tutkittavaksi työvoimatoimikunnan menettelyn lausunnon antamisessa Kansaneläkelaitokselle A:n tekemän valituksen johdosta, jota A nyt puheena olevassa kantelukirjoituksessaan nähdäkseen tarkoittaa. Oikeusasiamies antoi päätöksensä tuohon asiaan 7.5.2001 (dnro 605/2/01). Siinä hän totesi toimikunnan laiminlyöneen antaa lausunnon perustuslaissa tarkoitetulla tavalla

ilman aiheetonta viivytystä. Hän saattoi myös nämä käsityksensä Turun työvoimatoimiston tietoon.

Edellä kerrotun perusteella A:n kirjoitus Turun työvoimatoimiston menettelyn osalta ei anna minulle aihetta enempään.

3.2

Turun sosiaalikeskuksen menettely

Käsitykseni mukaan Turun sosiaalikeskus on menetellyt hyvän hallinnon vastaisesti, kun se ei antanut A:lle lausuntoa hänen taloudellisista oloistaan.

Perustelen ratkaisuni seuraavasti.

3.2.1

Sosiaalikeskuksen selvitys

Johtava sosiaalityöntekijä B on selvityksessään kertonut työttömyysturvalautakunnan pyytäneen A:ta 13.6.2002 toimittamaan takaisinperintävalitukseensa selvitystä, esimerkiksi sosiaalilautakunnan lausunnon taloudellisesta tilanteestaan.

A toimitti 19.6.2002 Turun sosiaalikeskuksen etuuskäsittelijälle kirjeen ja valitusasiaansa liittyviä asiakirjoja. A:n kirje oli B:n mukaan ollut sisällöltään uhkaava, minkä vuoksi hänen paperinsa siirrettiin varsinaiselle sosiaalityöntekijälle.

B ei pysty esittämään syytä siihen, miksi sosiaalikeskus ei antanut A:lle lausuntoa hänen taloudellisista oloistaan. Sen antaminen olisi hänen mielestään ollut myös sosiaalikeskuksen edun mukaista, koska A on pitkäaikaistyötön ja mahdollisesti jatkossakin toimeentulotuen tarpeessa. Lakimies C on tältä osin todennut toisaalta, että A:n kirje on sekavasti muotoiltu eikä siitä käy selkeästi ilmi, että se on lausuntopyyntö.

C on liittänyt selvitykseensä myös kirjeen, jonka A lähetti sosiaalitoimenjohtajalle. Kirjeessä A tuo C:n mukaan esiin sen, ettei hän saanut pyytämäänsä lausuntoa. Kirje oli C:n mukaan varsin uhkaava. Erityisesti kirjeen jälkikirjoitus sisälsi C:n mukaan arveluttavia ja uhkaavia seikkoja.

C korostaa, että pääsääntöisesti kirjeisiin vastataan. Hänen mukaansa sosiaalikeskus päätyi A:n kirjeen sisällön perusteella siihen, ettei A:lle ole tarpeen vastata. Keskus päätti myös olla saattamatta kirjoitusta poliisin tutkittavaksi, mitä C:n mukaan myös harkittiin siihen sisältyvien uhkausten vuoksi.

3.2.2

Sosiaalikeskuksen menettelyn arviointia

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä. Perusoikeutena

turvattuun hyvään hallintoon kuuluu, että kirjallisiin ja sisällöltään asiallisiin yhteydenottoihin vastataan ilman aiheetonta viipymistä.

Lausunto takaisinperintäasiaa varten

Työttömyysturva-asioissa liikaa tai aiheettomasti maksetun etuuden takaisinperinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, jos se katsotaan kohtuulliseksi eikä etuuden aiheeton maksaminen ole johtunut etuuden saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä mielestä.

Takaisinperinnän kohtuullisuuden arvioinnissa ratkaisevaa on henkilön taloudellinen tilanne. Tämän selvittämiseksi viranomaiset varaavat takaisinperintäasioissa etuuden saajalle usein tilaisuuden esittää selvitystä taloudellisista oloistaan. Tällaisena selvityksenä toimii yleensä kunnan sosiaalitoimen antama lausunto.

Kunnan sosiaalitoimella ei ole käsitykseni mukaan lainsäädäntöön kirjattua nimenomaista velvollisuutta antaa sanottuja lausuntoja. Käsitykseni mukaan lausuntojen antaminen taloudellisista oloista on kunnissa vakiintunut tapa. Käytännön taustalla on nähdäkseni muun muassa aiemmin kuntien velvollisuutena ollut varattomuustodistusten antaminen. Käsitykseni mukaan kuntien sosiaalihuoltotehtävään luontevasti kuuluvana voidaan pitääkin henkilön taloudellista asemaa koskevien lausuntojen antamista silloin, kun henkilö tarvitsee lausuntoa esimerkiksi jotakin sosiaaliturvaetuutta koskevassa asiassa. Nähdäkseni tällainen toiminta on myös hyvän hallinnon ja sen edistämien tarkoitusperien mukaista.

Myös Turun sosiaalikeskus on lausunnossaan antanut ymmärtää, että A:n pyytämän lausunnon antaminen kuuluu sen tehtäviin. Sosiaalikeskus ei ole kuitenkaan osannut sanoa syytä siihen, miksi se ei antanut A:lle lausuntoa.

Yhtenä syynä on saattanut olla A:n 19.6.2002 päivämäärän kirjeen sisältämät asiattomat toteamukset ja se, ettei hän kirjeessään nimenomaisesti pyytänyt lausuntoa sosiaalilautakunnalta. A oli kuitenkin liittänyt kirjeeseensä muun muassa edellä mainitun työttömyysturvalautakunnan hänelle 13.6.2002 lähettämän kirjeen, josta on käynyt ilmi A:n tarve saada sosiaalilautakunnan lausunto. Turun sosiaalikeskuksen lausunnon perusteella sosiaalikeskus on myös nähdäkseni mieltänyt A:n kirjeen lausuntopyynnöksi huolimatta kirjeen osittain epäasiallisesta sisällöstä.

Käsitykseni mukaan Turun sosiaalikeskuksen olisikin tullut antaa A:lle tämän pyytämä lausunto. Menettelyä arvioidessani olen kuitenkin ottanut huomioon sen, että A:n tehtävä olisi ollut toimittaa sosiaalilautakunnan lausunto työttömyysturvalautakunnalle. Työttömyysturvalautakunta oli asettanut hänelle kuukauden määräajan toimittaa selvitystä taloudellisista oloistaan. Nähdäkseni A olisi itsekkin voinut tiedustella asiallisesti lausuntoa sosiaalikeskukselta ennen määräajan umpeutumista. Näin hän olisi todennäköisesti saanut lausunnon toimitetuksi jo työttömyysturvalautakunnan käsittelyyn.

Työttömyysturvalautakunta hylkäsi A:n valituksen. Tähän päätökseen A olisi halutessaan voinut hakea muutosta vakuutusoikeudelta ja hankkia siihen valitukseensa sosiaalilautakunnan lausunnon. Sosiaalitoimenjohtajalle 1.10.2002 osoittamassaan kirjeessä A ilmoittikin hakevansa työttömyysturvalautakunnan päätökseen muutosta vakuutusoikeudelta. Näin hän ei kuitenkaan tehnyt ja työttömyysturvalautakunnan päätös jäi lainvoimaiseksi.

Pehkosen kirje sosiaalihoitajalle

A:n sosiaalitoimenjohtajalle 1.10.2002 osoittama kirje on ollut sisällöltään niin epäasiallinen, että en katso johtajan laiminlyöneen velvollisuuksiaan jättäessään vastaamatta A:n kirjeeseen.

4

TOIMENPITEET

Saatan jaksossa 3.2.2 lausumani Turun sosiaalikeskuksen tietoon ja vastaisen varalle huomioon otettaviksi. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni sille tiedoksi.

Kantelukirjeen liite palautetaan oheisena.